

Sygn. akt XVII AmA 164/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 lutego 2016 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie- Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie:

Przewodniczący: SSO Hanna Kulesza

Protokolant: sekretarz sądowa Irmina Bartochowska

po rozpoznaniu 24 lutego 2016 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy z odwołania (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P.

przeciwko **Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów**

o stwierdzenie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

na skutek odwołania (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nr (...) z dnia 27 października 2014 r.

1. oddala odwołanie,
2. zasądza od powoda (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą P. na rzecz pozwanego Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Hanna Kulesza

Sygn. akt XVII AmA 164/14

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów decyzją (nr (...)) z dnia 27 października 2014 r. na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50 poz. 331 ze zm.) uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 tej ustawy, stosowanie przez (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. we wzorcach umów postanowień, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, o treści:

1. „Każdorazowo w przypadku opóźnienia Pożyczkobiorcy w spłacie danej raty pożyczki pożyczkodawca może naliczać odsetki karne za każdy dzień opóźnienia w wysokości 0,5% kwoty pożyczki" (pkt 12 wzorca umowy pożyczki gotówkowej)
2. „(...) Pożyczkodawca pobiera opłatę w wysokości po 30 zł za każde wysłane wezwanie do zapłaty i wypowiedzenie umowy" (pkt 24 wzorca umowy pożyczki gotówkowej)

3. „W przypadku wypowiedzenia umowy z wyłącznej winy Pożyczkobiorcy, a w szczególności w przypadku określonym w pkt 25 Umowy Pożyczki Gotówkowej, Pożyczkobiorca zobowiązuje się zapłacić na rzecz Pożyczkodawcy, oprócz zobowiązania określonego w pkt 25, kwotę pieniężną określoną poniżej, odpowiednio do wysokości zadłużenia:

Wysokość zadłużenia wynikająca z Umowy (...) na dzień

wypowiedzenia umowy / Kwota należności, którą Pożyczkobiorca zobowiązuje się

zapłacić na rzecz Pożyczkodawcy

do 1000 zł 200 zł (słownie dwieście złotych)

od 1000 zł do 2000 zł 300 zł (słownie trzysta złotych)

powyżej 2000 zł 500 zł (słownie pięćset złotych)"

(pkt 26 wzorca umowy pożyczki gotówkowej)

4. „Wszelkie spory wynikłe z zawartej Umowy o (...) rozstrzygać będzie sąd właściwy miejscowo i rzeczowo dla siedziby Pożyczkodawcy" (pkt 30 wzorca umowy pożyczki gotówkowej)

5. „Opłata upominawcza za wysłanie pierwszego monitu (...) wynosi 30 zł; opłata upominawcza za wysłanie drugiego monitu (...) wynosi 50 zł; opłata upominawcza za wysłanie trzeciego monitu (...) wynosi 50 zł" (pkt 7.3. Ogólnych Warunków Umowy P.).

i nakazał zaniechania jej stosowania.

W punkcie II na podstawie art. 26 ustawy ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 tej ustawy, naruszenie przez (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. obowiązku udzielania konsumentów rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez nieinformowanie w umowach pożyczki zawieranych w miejscu zamieszkania konsumentów o rocznej stopie zadłużenia przeterminowanego, kwocie odsetek należnych w stosunku dziennym oraz organie nadzoru właściwym w sprawach ochrony konsumentów, co jest sprzeczne z art. 30 ust. 1 pkt 11,15 in fine i 21 ww. ustawy o kredycie konsumenckim

i nakazał zaniechania jej stosowania,

W punkcie III na podstawie art. 26 ustawy ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 tej ustawy, naruszenie przez (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. obowiązku udzielania konsumentów rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez nieinformowanie w umowach pożyczki zawieranych w ramach procedury SMS: o rocznej stopie zadłużenia przeterminowanego, kwocie odsetek należnych w stosunku dziennym oraz organie nadzoru właściwym w sprawach ochrony konsumentów, co jest sprzeczne z art. 30 ust. 1 pkt 15, 20 i 21 ww. ustawy o kredycie konsumenckim

i nakazał zaniechania jej stosowania,

w punkcie IV na podstawie art. 26 ustawy ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 tej ustawy, naruszenie przez (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. obowiązku udzielania konsumentów rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez zamieszczanie we wzorach oświadczeń o odstąpieniu od umowy nierzetelnych informacji wskazujących, że dla ważności odstąpienia od umowy konsument powinien wypełniony wzór oświadczenia doręczyć osobiście agentowi (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością we wskazanym w umowie (...) dniowym terminie, co jest sprzeczne z ar. 53 ust. 4 i 5 ww. ustawy o kredycie konsumenckim

i nakazał zaniechania jej stosowania

w punkcie V. na podstawie art. 26 ustawy ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów określoną w art. 24 ust. 1 i 2 tej ustawy, niewskazywanie przez (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. w ulotkach reklamowych zawierających dane dotyczące kosztu pożyczki informacji o stopie całkowitej kwocie pożyczki, rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania, czasie obowiązywania umowy oraz całkowitej kwocie do zapłaty przez konsumenta na podstawie reprezentatywnego przykładu, co jest sprzeczne z art. 7 ust. 1 pkt 1,2, i 3 oraz ust. 2 pkt 1 i 2 w zw. z art. 8 ust. 1 ww. ustawy o kredycie konsumenckim

I nakazała zaniechania jej stosowania,

W punkcie VI na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes UOKiK nałożył na (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P.:

1. w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ww. ustawy, w zakresie opisanym w pkt II i III sentencji niniejszej decyzji, karę pieniężną w wysokości 9.176 zł (słownie: dziewięć tysięcy sto siedemdziesiąt sześć zł), płatną do budżetu państwa
2. w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ww. ustawy, w zakresie opisanym w pkt IV sentencji niniejszej decyzji, karę pieniężną w wysokości 4.588 zł (słownie: cztery tysiące pięćset osiemdziesiąt osiem zł), płatną do budżetu państwa
3. w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ww. ustawy, w zakresie opisanym w pkt V sentencji niniejszej decyzji, karę pieniężną w wysokości 3.059 zł (słownie: trzy tysiące pięćdziesiąt dziewięć zł), płatną do budżetu państwa.

(decyzja k. 4-15 akt sądowych)

Odwołanie od powyższej decyzji w dniu 12 listopada 2014 r. (data stempla pocztowego) wniósł powód - (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. - zaskarżając decyzję w części odnoszącej się do punktów II -VI.

Zaskarżonej decyzji zarzucono:

1. naruszenie przepisu art. 26 ust. 1 i art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, polegające na nieprawidłowym przyjęciu, że nieinformowanie w umowach pożyczki zawieranych w miejscu zamieszkania konsumentów o: rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego; kwocie odsetek należnych w stosunku dziennym oraz organie właściwym w sprawach ochrony konsumentów winno być kwalifikowane jako praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów, stanowiąca naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji,
2. naruszenie przepisu art. 26 naruszenie przepisu art. 26 ust. 1 i art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, polegające na nieprawidłowym przyjęciu, że nieinformowanie w umowach pożyczki zawieranych w ramach procedury SMS o: rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego; obowiązku zwrotu przez konsumenta udostępnionej pożyczki w razie odstąpienia od umowy zgodnie z rozdziałem 5 ustawy, zasadach dostępu do procedury pozasądowego rozstrzygania sporów oraz organie właściwym w sprawach ochrony konsumentów winno być kwalifikowane jako praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów, stanowiąca naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji;
3. naruszenie przepisu art. 26 ust. 1 i art. 24 ust. 1 i 2 naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, polegające na nieprawidłowym przyjęciu, że zamieszczanie we wzorach oświadczeń o odstąpieniu od umowy informacji wskazujących, że dla ważności odstąpienia od umowy

konsument powinien wypełniony wzór oświadczenia doręczyć osobiście agentowi Skarżącego we wskazanym w umowie 14-dniowym terminie winno być kwalifikowane jako praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów, stanowiąca naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji;

4. naruszenie przepisu art. 26 ust. 1 i art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, polegające na nieprawidłowym przyjęciu, że niewskazywanie przez Skarżącego w ulotkach reklamowych informacji o: stopie oprocentowania pożyczki i opłatach uwzględnianych w całkowitym koszcie pożyczki, całkowitej kwocie pożyczki, rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania, czasie obowiązywania umowy oraz całkowitej kwocie do zapłaty przez konsumenta - na podstawie reprezentatywnego przykładu, winno być kwalifikowane jako praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów,

5. naruszenie przepisu art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, iż wymiar kary pieniężnej było jak najbardziej uzasadnione, a- kara stanowi dolegliwość adekwatną, przede wszystkim do okoliczności i stopnia naruszenia przepisów prawa oraz okresu jego trwania;

6. naruszenie przepisu art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, iż ostateczna wysokość kary nałożonej na Skarżącego jest wynikiem całokształtu okoliczności sprawy, oraz założenie, że nakładana na Skarżącego kara musi spełniać zarówno funkcję represyjną jak również prewencyjną (dyscyplinującą) oraz nie uwzględnienie przy rozstrzygnięciu sprawy wszystkich przesłanek przewidzianych w tym przepisie, w szczególności jako okoliczności łagodzącej aktywnego współdziałania Skarżącego z Organem w trakcie postępowania;

7. naruszenie przepisu art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w zw. z art. 7 i 8 k.p.a. (zasada praworządności oraz pogłębiania zaufania) poprzez uznanie za zasadne nałożenie na Skarżącego kary pieniężnej w wysokości wskazanej w pkt VI decyzji bez odniesienia się do Wyjaśnień Prezesa Urzędu w sprawie ustalenia wysokości kar pieniężnych za stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów;

W oparciu o tak sformułowane zarzuty powód wniósł o uchylenie decyzji w zaskarżonej części, ewentualnie o zmianę decyzji w zakresie punktu VI poprzez obniżenie wysokości nałożonej kary pieniężnej, w tym o zasądzenie kosztów postępowania.

(odwołanie wraz z załącznikami, k. 16-25).

Odpowiadając na odwołanie pozwany podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie, oraz wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

(odpowiedź na odwołanie k.34-46 akt sądowych)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. (dalej: Spółka) jest przedsiębiorcą, wpisanym do rejestru przedsiębiorców pod numerem KRS (...), prowadzącym działalność gospodarczą między innymi w zakresie pozostałych form udzielania kredytów.

(dowód: odpis aktualny z Rejestru Przedsiębiorców KRS, k. 28- 34 akt sądowych.).

Spółka za pośrednictwem Agenta, zawierała umowy o pożyczkę gotówki w miejscu zamieszkania konsumenta- którą poprzedzała odesłana treść SMS, oraz umowy o pożyczkę za pośrednictwem odesłanej treści SMS przez konsumenta. Spółka przy zawieraniu umów stosowała wzorzec umowy pożyczki gotówkowej dla umów zawieranych w miejscu zamieszkania i odrębny wzorzec pożyczki gotówkowej dla umów za pośrednictwem odesłanej treści SMS. Dla obu wzorców integralną część stanowiły Ogólne Warunki Umów Pożyczki (dalej: OWU).

Zawarcie pierwszej umowy o pożyczkę poprzedzał wniosek pożyczkobiorcy złożony za pośrednictwem treści SMS.

Następnie Spółka przekazywała dane konsumenta Agentowi, który zawierał w jej imieniu umowę o pożyczkę gotówkową oraz umowę operatorską (tj. umowę obejmującą świadczenie na rzecz konsumenta usługi pośrednictwa w zakresie udzielania i obsługi pożyczek) oraz wypłacała kwotę pożyczki. Kolejne umowy w ramach ww. procedury są zawierane poprzez odesłanie odpowiedniej treści SMS.

(dowód: pismo Spółki z dnia 11 grudnia 2013r.- k. 3-ak admin, wzorzec umowy pożyczki gotówkowej wykorzystywany do zawierania umów w miejscu zamieszkania konsumentów- k. 20- 21 akt admin., wzorzec umowy pożyczki gotówkowej wykorzystywany zawierania umów w ramach procedury SMS- k. 85 akt admin, Ogólne Warunki Umów Pożyczki- k. 86 akt admin. i wzorzec umowy operatorskiej- k. 93 akt admin i Ogólne Warunki Umowy Operatorskiej- k. 94 akt admin.).

W przypadku umów zawieranych w miejscu zamieszkania konsumentów Spółka oferowała pożyczki na okres: 4,10,13,18, 23 i 33 tygodni, przy czym w zależności od okresu pożyczki kwoty pożyczki wynoszą od 200 do 2500 zł.

W przypadku umów zawieranych poprzez wykorzystanie treści SMS pożyczka udzielana jest na okres 30 dni, w kwocie od 200 zł do 500 zł Udzielane pożyczki nie podlegały oprocentowaniu

(dowód: pismo 5 z dnia 11 grudnia 2013r.- k. 3-10 akt admin).

Treść umowy o pożyczkę zawarta w miejscu zamieszkania konsumenta nie zawierała rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, kwoty odsetek należnych w stosunku dziennym, oraz nie wskazywała organu nadzoru właściwego w sprawach ochrony konsumenta.

(dowód: umowy pożyczki gotówkowej zawarte przez Spółkę z konsumentami- k. 27- 28, 36- 37, 46- 47, 55- 56, 64- 65, 75- 76, 127- 128, 137- 138, 147- 148, 157-158, 168- 169, 179- 180, 189-190, 203- 204, 213- 214 i 223- 224 akt admin,).

Treść umowy o pożyczkę zawierana przy wykorzystaniu treści SMS nie zawierała informacji o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, obowiązku zwrotu przez konsumenta udostępnionej pożyczki w razie odstąpienia od umowy zgodnie z rozdziałem 5 ustawy o kredycie konsumenckim, zasadach dostępu do procedury pozasądowego rozstrzygania sporów oraz nie wskazywała organu nadzoru właściwego w sprawach ochrony konsumentów

(dowód: umowy pożyczki zawarte przez Spółkę z konsumentami- k. 233- 234 i 239, 241- 242 i 247, 251- 252 i 255, 257- 258 i 263, 265- 266 i 271, 273- 274 i 280, 281- 282 i 287, 289- 290 i 295, 301-302 i 307, 309- 310 i 315 akt admin).

Wzór oświadczeń o odstąpieniu od umowy, był zamieszczony w wyodrębnionej części wzorca umowy zatytułowanej „pouczenie”. Spółka wskazała min., że w przypadku odstąpienia od umowy pożyczki gotówkowej, dla ważności odstąpienia należy wypełniony formularz doręczyć osobiście jej agentowi we wskazanym w umowie 14- dniowym terminie .

(dowód: wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy- k. 23 verte, wzory oświadczeń o odstąpieniu od umowy dotyczące umów zawieranych w miejscu zamieszkania konsumentów- k. 135, 146 verte, 156 verte, 167 verte, 178, 188, 202, 212 verte, 222 verte i 232 verte akt admin).

Spółka wykorzystywała ulotki reklamujące ofertę udzielenia pożyczki za pośrednictwem treści SMS. Ulotki zawierały dwie tabele wraz z treścią informacyjną. W pierwszej tabeli, obejmującej dwie kolumny, wyszczególniono kwoty oferowanych pożyczek i należne od poszczególnych kwot opłaty administracyjne (tj. opłaty za udzielenia pożyczki), np. kwota pożyczki 200 zł, opłata administracyjna 10 zł; kwota pożyczki 300 zł, opłata administracyjna 15 zł. W drugiej tabeli, obok wskazanych kwot pożyczek, Spółka podała należne od nich wynagrodzenie operatora (pośrednika kredytowego), np. kwota pożyczki 200 zł, wynagrodzenie operatora 40 zł; kwota pożyczki 300 zł, wynagrodzenie operatora 60 zł

(dowód: wzór ulotki reklamowej załączony do pisma Spółki z dnia 11 grudnia 2013r- k. 105 akt admin).

Bezsporne jest, że w trzecim kwartale 2013 r. Spółka zawarła (...) umów o pożyczkę w miejscu zamieszkania konsumenta z czego wartość wypłaconych pożyczek wyniosła (...)zł, oraz (...) umów za pośrednictwem treści SMS, z czego wartość wypłaconych pożyczek wyniosła (...) zł

Bezsporne jest, że od stycznia 2014 r. do 16 maja 2014 r. Spółka zawarła (...) umów o pożyczkę gotówkową w miejscu zamieszkania konsumenta oraz (...) umów za pośrednictwem treści SMS.

W 2013 r. Spółka osiągnęła przychód w wysokości (...) zł , zaś dochód w wysokości (...) zł

Prezes UOKiK na podstawie art. 10 kpa poinformował Spółkę, o prawie do zapoznania się ze zgromadzonym materiałem w sprawie oraz złożenia wyjaśnienia w terminie 7 dni od dnia doręczenia zawiadomienia. Z prawa tego Spółka skorzystała przy piśmie z 3 października 2013 r.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie .

Zasadniczo w świetle treści art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów dochodzi poprzez bezprawne działanie przedsiębiorcy godzące w interesy konsumentów, o ile to działanie wywołuje negatywne skutki w sferze praw i obowiązków konsumentów. Przy czym skutki te muszą dotyczyć szerszego kręgu konsumentów, czyli odnosić się do obecnych, przyszłych i potencjalnych konsumentów, a więc naruszać prawa nieograniczonej, bliżej nieokreślonej liczby konsumentów. Chroniony interes konsumentów to interes prawny rozumiany jako określone potrzeby konsumenta, które zostały uznane przez ustawodawcę za godne ochrony (tak SN w uzasadnieniu uchwały z 13 lipca 2006r III SZP 3/06, OSNP 2007, nr 1-2, poz.35).

Ustawodawca w art. 24 ust. 1 i 2 u.o.k.i.k. jako bezprawne praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów wprost wskazał: stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c., naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji oraz nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji.

Nie budzi w sprawie niniejszej wątpliwości, że powód jest przedsiębiorcą i że podejmuje działania w obrocie z konsumentami. Pozostaje więc do rozstrzygnięcia kwestia czy działania i zaniechania opisane w stanie faktycznym sprawy są bezprawne i czy naruszają zbiorowe interesy konsumentów.

O bezprawności w rozumieniu powołanego przepisu możemy mówić, gdy zachowanie przedsiębiorcy – czyli jego działanie jak również zaniechanie jest sprzeczne z powszechnie obowiązującym porządkiem prawnym, a więc zarówno z normami prawnymi, jak również z zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami. Bezprawność jest przy tym obiektywnym czynnikiem, a więc niezależna jest od winy i jej stopnia, jak również bez znaczenia jest świadomość istnienia naruszeń. Bezprawność jest także niezależna od wystąpienia szkody.

Rozważenia przy ocenie bezprawności wymaga zatem kwestia, czy zachowanie przedsiębiorcy było zgodne, czy też niezgodne z obowiązującymi zasadami porządku prawnego

Przechodząc do oceny poszczególnych praktyk zarzucanych powodowi, należy wskazać, iż pożyczki udzielane przez powódkę podlegają reżimowi prawnemu ustawy o kredycie konsumenckim, gdyż zgodnie z art.3 ust 2 pkt 1 tej ustawy za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności umowę pożyczki.

Ustawa o kredycie konsumencki w art. 30 wskazuje szczegółowo co powinna określać umowa o kredyt konsumencki. W szczególności poza zupełnie podstawowymi informacjami dotyczącymi essentialia negotii umowy, w umowie winny

znaleźć się postanowienia dotyczące m.in. rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego (pkt 11), oraz kwoty odsetek należnych w stosunku dziennym w przypadku odstąpienia od umowy bez podania przyczyny (pkt 15).

Umowa powinna także określać termin, sposób i skutki odstąpienia konsumenta od umowy i związany z tym obowiązek zwrotu przez konsumenta udostępnionego przez kredytodawcę kredytu oraz odsetek (art. 30 ust 1 pkt 15). Wśród informacji musi się znaleźć także i ta wskazująca roczną stopę oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, warunki jej zmiany i ewentualnie inne opłaty z tytułu zaległości w spłacie kredytu, (art. 30 ust 1 pkt 11), oraz informacja o możliwości korzystania z pozasądowego rozstrzygnięcia sporów oraz zasadach dostępu do tej procedury, jeżeli takie prawo przysługuje (pkt 20) jak również wskazanie organu nadzoru właściwego w sprawach ochrony konsumentów (pkt 21).

Kwestia odstąpienia od umowy została szczegółowo uregulowana w przepisach art. 53-59 ustawy o kredycie konsumenckim. W świetle art. 53 konsument ma prawo, bez podania przyczyny, do odstąpienia od umowy o kredyt konsumencki w terminie 14 dni od dnia zawarcia umowy a kredytodawca jest zobowiązany przy zawarciu umowy wręczyć konsumentowi wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy. Dla zachowania terminu do odstąpienia od umowy wystarczające jest wysłanie oświadczenia przed jego upływem pod wskazany przez kredytodawcę adres.

Przepis art. 54 stanowi natomiast, że konsument nie ponosi kosztów związanych z odstąpieniem od umowy o kredyt konsumencki, z wyjątkiem odsetek za okres od dnia wypłaty kredytu do dnia spłaty kredytu a kredytodawcy nie przysługują żadne inne opłaty, z wyjątkiem bezzwrotnych kosztów poniesionych przez niego na rzecz organów administracji publicznej oraz opłat notarialnych. Natomiast kwotę udostępnionego kredytu wraz z odsetkami w przypadku odstąpienia od umowy kredytobiorca obowiązany jest zwrócić niezwłocznie kredytodawcy, jednak nie później niż w terminie 30 dni od dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy.

Dla umów o kredyt konsumencki niezwykle istotny jest przepis art. 47 ustawy o kredycie konsumenckim, w myśl którego postanowienia umowne nie mogą wyłączać ani ograniczać uprawnień konsumenta przewidzianych w ustawie.

Odnosząc powołane regulacje do zarzucanych powodowi w decyzji praktyk, należy stwierdzić, że umowy o pożyczkę zawierane w miejscu zamieszkania konsumenta poprzedzone odesłaniem treści SMS, jak i również pożyczki udzielanej w ramach procedury SMS, nie zawierały wszystkich obligatoryjnych elementów, określonych w treści przepisu art. 30 ustawy o kredycie konsumenckim. Wbrew twierdzeniu powoda, przekazanie konsumentowi informacji, o których mowa w art. 13 ust. 1 i 2 ustawy o kredycie konsumenckim na odpowiednim formularzu informacyjnym dotyczącym kredytu konsumenckiego, którego termin ważności wynosi 1 dzień roboczy (art. 14), nie chroni powoda przed stawianym zarzutem braku udzielenia rzetelnej pełnej i prawdziwej informacji w zakresie postanowień jakim powinna odpowiadać umowa o kredyt konsumencki (art. 30).

Formularz informacyjny nie stanowi bowiem integralnej części umowy i nie może zastąpić jej postanowień. Spoczywający na kredytodawcy i pośredniku kredytowym przed zawarciem umowy obowiązek informacyjny, służy temu aby konsument mając wiedzę co do czynników wpływających na treść jego przyszłych praw i obowiązków miał możliwość ewentualnego poszukania korzystniejszej oferty, przez porównanie warunków ofert innych podmiotów oferujących tę samą usługę. Natomiast na etapie zawierania umowy- powielenie w treści umowy nawet tych samych informacji, które zawiera formularz, jest kształtowaniem treści konkretnej umowy a nie, jak to ujął powód, nadmiernym formalizmem.

Przepisy ustawy o kredycie konsumenckim mają charakter semiimperatywny, co oznacza, że powód nie może jednostronnie decydować, o pominięciu określenia w jej treści postanowień, do których nawiązuje art. 30 ustawy, ponieważ ich zakres wyznacza norma prawa powszechnie obowiązującego. Sąd stwierdza, że w umowach o pożyczkę gotówki zawieranych w miejscu zamieszkania konsumenta, powód pominął określenia rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego (pkt 11), określenia kwoty odsetek należnych w stosunku dziennym na wypadek odstąpienia od umowy (pkt 15), oraz nie wskazał organu nadzoru właściwego w sprawach ochrony konsumentów (pkt 21). Z kolei w umowach o pożyczkę gotówki od 200 do 500 zł powód pominął określenia rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego (pkt 11), nie poinformował o obowiązku zwrotu przez konsumenta udostępnionej

pożyczki w razie odstąpienia od umowy zgodnie z rozdziałem 5 ustawy, a także nie określił kwoty odsetek należnych w stosunku dziennym (pkt 15), oraz nie określił informacji o możliwości korzystania z pozasądowego rozstrzygnięcia sporów oraz zasadach dostępu do tej procedury (pkt 20), oraz nie wskazał organu nadzoru właściwego w sprawach ochrony konsumentów (pkt 21).

Sąd uznaje za trafną argumentację pozwanego, że umieszczona w pkt 7.2 (OWU) postanowienie, że „odsetki za czas opóźnienia naliczone są w wysokości odsetek maksymalnych określonych w art. 359 § 21 kodeksu cywilnego tj. czterokrotnej wysokości stopy procentowej kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego”, nie odpowiada określeniu rocznej stopy zadłużenia przeterminowanego, ponieważ postanowienie to wskazuje maksymalną określoną przez prawo dozwoloną stopę zadłużenia, a nie tę obowiązującą w dniu zawarcia umowy. Stąd też w ocenie sądu prawidłowo pozwany przyjął, że wskazanie stopy procentowej jako maksymalnej bez podania obowiązującej stopy procentowej odsetek w dniu zawarcia umowy, nie spełnia wymogu określenia rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego (pkt. 11 art. 30 ust 1 ustawy o kredycie konsumenckim), w związku z czym jest praktyką bezprawną (**punkt II i III decyzji**).

Zaś przy udzielaniu pożyczek od 200 zł do 500 zł z okresem spłaty 30 dni pkt 8.4 OWU przewidywał, że skuteczność odstąpienia od umowy została uzależniona od jednoczesnego zwrócenia na wskazany rachunek bankowy kwoty udzielonej pożyczki. Treść tej regulacji pozostaje w sprzeczności z art. 54 ust. 2 ustawy który przewiduje, że: „konsument zwraca niezwłocznie kredytodawcy kwotę udostępnionego kredytu wraz z odsetkami, o których mowa w ust. 1., nie później niż w terminie 30 dni od dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy”. Nadto, w treści umowy nie wskazano, że konsument nie ponosi kosztów związanych z odstąpieniem od umowy, za wyjątkiem odsetek za okres od dnia wypłaty pożyczki do dnia jej spłaty, jak również nie wskazano kwoty należnych odsetek w stosunku dziennym. W związku z czym regulacja ta nie spełnia wymogu określonego w art. 30 ust. 1 pkt 15. Zaś regulacja określona w pkt 8.8 OWU dla umów o pożyczkę od 200 do 500 zł o treści „Strony dołożą starań, aby wszelkie spory wynikające z Umowy Pożyczki lub z nią związane rozstrzygnąć w sposób polubowny (...)” nie informuje konsumenta, zgodnie z art. 30 pkt 20 ustawy o możliwości korzystania z pozasądowego rozstrzygnięcia sporów oraz zasadach dostępu do tej procedury, co uzasadnia ocenę o bezprawności stosowanej praktyki. (**punkt III decyzji**).

Odnosząc się do praktyki zarzuconej **w punkcie IV decyzji**, Sąd stwierdza, że uzależnienie skutku odstąpienia od umowy, od osobistego złożenia oświadczenia woli agentowi, który występował jako pełnomocnik powodowej spółki przy zawieraniu umowy z konsumentem w miejscu jego zamieszkania stanowi bezprawną praktykę naruszającą art. 53 ust. 3, 4 i 5 ustawy o kredycie konsumenckim. Dla skuteczności odstąpienia od umowy ustawa wymaga zachowanie terminu 14 dni, przed upływem którego pod wskazany adres konsument ma prawo złożyć oświadczenie o odstąpieniu, przy czym dla zachowania terminu wystarczające jest wysłanie oświadczenia przed jego upływem. Powód zaś zamieszczał we wzorach oświadczeń o odstąpieniu od umowy nierzetelne informacje wskazujące, że dla ważności odstąpienia od umowy konsument powinien wypełnić wzór oświadczenia doręczyć osobiście agentowi. Wykonanie tych czynności niewątpliwie jest dla konsumenta bardziej uciążliwe niż przesłanie oświadczenia na adres wskazany przez kredytodawcę.

Odnosząc się do zarzuconej praktyki **w punkcie V decyzji** Sąd zważył, iż w celu reklamowania udzielanych kredytów, stosownie do treści art. 8 ustawy o kredycie konsumenckim, każdy kredytodawca lub pośrednik kredytowy jest zobowiązany do gromadzenia odpowiednich danych, w celu ustalenia na ich podstawie reprezentatywnego przykładu. Na podstawie takiego przykładu kredytodawca lub pośrednik kredytowy obowiązani są podawać w reklamach dotyczących kredytu konsumenckiego informacje wymienione w art. 7 ust. 1-3 ustawy, tzn. informacje standardowe oraz informacje dodatkowe, w tym dotyczące obowiązku zawarcia umowy dodatkowej. W przepisie art. 7 ust. 1 niniejszej ustawy użyto liczby pojedynczej (wskazano przykład reprezentatywny, a nie przykłady reprezentatywne), a więc wszystkie wyżej wymienione informacje powinny być ujęte w jednym reprezentatywnym przykładzie. Sposoby gromadzenia informacji w tym zakresie pozostawiono tym podmiotom do ich swobodnego uznania.

Przedstawione przez powoda na etapie postępowania administracyjnego rozpowszechniane materiały reklamowe odnosiły się do treści wszystkich lub większości ofert powoda. W związku z faktem, że powód rozpowszechniając

treść ofert, nie wyodrębnił grupy reprezentatywnej, pomimo że w roku 2013 zawarł ogółem ponad 2 tysiące umów o pożyczkę, zatem prawidłowo pozwany odniósł ocenę prawną do treści ulotki znajdującej się na k. 105 akt admin. Materiał reklamowy znajdujący się na karcie 105 akt admin, oferował pożyczkę od 200 do 500 zł. Z treści ulotki wynika, że warunkiem udzielenia tej pożyczki było zawarcie przez konsumenta umowy operatorskiej i skorzystanie z usług pośrednika kredytowego na podstawie zawieranej umowy dodatkowej. Wynagrodzenie pośrednika, składa się zatem na całkowity koszt pożyczki w rozumieniu art. 5 pkt 6 ustawy o kredycie konsumenckim, gdyż jest to opłata, którą konsument musi ponieść w celu uzyskania pożyczki. W konsekwencji, oznacza to, że powód zobowiązany był do uwzględnienia w ulotkach reklamowych wymaganych informacji, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 1, 2 i 3 oraz ust. 2 pkt 1 i 2 w z w. z art. 8 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim. Sąd stwierdza, że ulotki nie zawierają danych, do których umieszczenia zobowiązują powoda powołane przepisy prawa tj. stopę oprocentowania kredytu, całkowitą kwotę kredytu, rzeczywistą stopę oprocentowania, a dodatkowo czas obowiązywania umowy oraz całkowitą kwotę do zapłaty przez konsumenta oraz wysokość rat. Stosowany przez powódkę sposób prezentacji danych odnośnie warunków oferowanych pożyczek, nie uwzględniający reprezentatywnego przykładu, nie spełniał warunków określonych w powołanych wyżej przepisach ustawy.

Mając powyższe na uwadze, Sąd ocenił, iż spółka naruszyła obowiązek udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, niedopełniała wymogów określonych w ustawie o kredycie konsumenckim co godziło jednocześnie w zbiorowy interes konsumentów a zatem opisane w zaskarżonej decyzji w pkt II-V praktyki wypełniają przesłanki z art. 24 ust 1i2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W tych okolicznościach prawidłowe było nałożenie na stronę powodową w pkt VI decyzji kary za naruszenie zbiorowych interesów konsumentów przez stosowanie praktyk opisanych w pkt II, III, IV i V decyzji.

Podstawę prawną dla nałożenia kary stanowił przepis art. 106 ust 1 pkt. 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w myśl którego karę można nałożyć na przedsiębiorcę w wysokości nie większej niż 10 % przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary. Przy ustalaniu wysokości kary należy zgodnie z art. 111 powołanej ustawy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów, a także uprzednie naruszenia przepisów.

W ocenie sądu Prezes UOKiK prawidłowo określił okoliczności, które należało wziąć pod uwagę przy wymierzaniu kary, w szczególności wagę stwierdzonych praktyk oraz okoliczność, że powód nie zaniechał stosowania zarzuconych praktyk. Natomiast podnoszona przez powoda okoliczność złożenia wyjaśnień na podstawie art. 50 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji konsumentów, w ocenie sądu nie stanowi podstawy wpływającej na zmniejszenie wymiaru kary ponieważ są to czynności do których obliuguje powoda ustawa, a powód nie wykonał niczego ponad to co wymaga przepis prawa. Przede wszystkim z własnej inicjatywy nie zmienił treści umów o udzielenie pożyczki nawet na etapie postępowania administracyjnego. Osiągane przez powoda przychody pozwalają na uiszczenie kar bez uszczerbku dla prowadzonej działalności. Kary te stanowią jedynie (...) przychodów powoda uzyskanych w 2013r, a mogły stanowić(...) przychodu. W konsekwencji sąd nie podziela twierdzeń powoda, że nałożenie kar stanowi dla niego znaczącą i zbędną dolegliwość, pozostającą w rażącej sprzeczności ze stopniem jej winy i szkodliwością praktyk dla interesów konsumentów.

Kara ma bowiem pełnić nie tylko funkcję przymuszającą do określonego zachowania, a więc nie tylko wymuszać zaprzestanie praktyk, ale także ma przynieść efekty prewencyjne. Ma więc zapobiegać naruszeniom prawa w przyszłości. Kara, na określonym w decyzji poziomie, zdaniem Sądu spełni swoją funkcję zarówno represyjną jak i prewencyjną i pozwala przypuszczać, że w dalszej działalności powód będzie z większym respektem podchodził do stosowania reguł wyznaczanych przez prawo ochrony konkurencji i konsumentów.

Mając na uwadze przedstawione okoliczności Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, na podstawie art. 479^{31a} § 1 kpc oddalił odwołanie.

O kosztach postępowania sąd orzekł w oparciu o przepis art. 98 kpc, zasądzając na rzecz pozwanego, poniesione przez niego koszty niezbędne do celowej obrony, które w sprawie niniejszej ograniczały się do kosztów zastępstwa procesowego. Wysokość tych kosztów została ustalona w stawce podstawowej wynikającej z § 14 ust. 3 pkt 3 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r., nr 163, poz. 1349 ze zm.).

SSO Hanna Kulesza